

ТУХОЛЯ НА ПОМОРЮ.

(Лист очевидця польських звіщань над укр. і рос. полоненими до "Нової Доби".)

З великим шумом голосити польська преса і всі її органи про жорстокість і насильства червоної армії над польськими полоненими, а тимчасом замовчує таємні муки червоноармійців, які попадають в польський полон. Майже в кожній європейській державі, яка вважала своїм "патріотичним" обов'язком взяти активну участь в імперіалістичній боротьбі, записані в чорних буквах місцевості, покриті десятками тисяч могил, в яких спочивають жертви людської жорстокості над невинними людьми. Не лишилася позаду і новоповстала шляхецька Польща. Ця культура світові знає вже і такі місцевості, як Бересть Литовський, Вавошице, Домбе і інші, в яких вже здалека видніються чорні могили, де спочиває не одна тайна польського воєнного режиму. Уже на самий їхній вид жахатся як кожний чоловік, бо вони нагадують йому жертви польського варварства, якого не можуть повистидати ся й давні Гунни. Зараз прийшла черга на Тухолу, поміж польських місцевостей, де за часів німецько-російської війни знаходилися руські полонені, з яких тисяч 60 лишилось в тухольських пісках на вічний спокій. Польське правління в останньому часі перевезло туди червоноармійців.

Дня 22. серпня 1920 р. з великою святістю оголошено українським полоненим, що в Тухолу привозять п'ять тисяч бранців-більшовиків. Найбільше радів значковий, поруч. Вейгерт, який ще раніше чинився своєю жорстокістю зглядом большевиків. В ранці 28.VIII над шляхом, який веде зі залізничного двірця в табор, підняв ся пил; чути голоси польських легіонерів. На краю ліса повилася ті, що обвивали війну ненасиченому капіталові, а зараз мусять пережити терпіння й страждання в польсько-шляхецькому полоні, який є їм уже добре знайомий, бо три дні не мали нічого в уст. Їх поручено в Варшаві по 60 людей в один вагон. Польська суспільність охоплена патріотичним дуром, знушалася над ними, на кожній стайні. До чого дійшла шляхецька нахабність, брутальність і жада пімсти, найліпшим доказом є убийство одного їхнього товариша, якого викинено з вагону Грудзюндзу. У других повибивані очі, відірвані вуха, покровалені голови, а всі обдерті з шинель, чобіт і добрих штанів. Биті прикладами рушницями, годі їм і майже нагі, машерують у ворота табору, де скупчилися патріотичні Польки цивільні і військові. В їхніх руках палки й нагаї, які над собою часу не носили. На голови й спини полонених поспинали ся удари нагаїв, серед крику й реву безлічеських легіонерів, якими править бувший революціонер і соціалдемократ Пласудський. В прорізах і молябах почали зморені біляки шукати захисту, але се не помогло, бо скажаний ворог ревів даліше, мов злий звір, над безсильною жертвою. Сій трагедії приглядав ся командант табору полк. Погосельський і його значковий Вейгерт, які захоплювали своїх солдатів словами: "Bij skut—go syna". Коли останні товариші ввійшли в подвір'я, зачинено ворота і тепер почалась друга дії сумної трагедії. На арену виступили бувші царські старшини. Вони шукаючи рабської ласки у Поляків, почали виказувати "небезпечних" комуністів. Польські старшини, на чолі зі згаданим пор. Вейгертом, які чванять ся західною культурою й європейським образом, миттю придумали і для них різ кару. Був се рік, якого соромилася навіть царська Росія. Приказано всім, а було їх більше півтори сотні, роздягати ся до нага і кожного по черзі бити нагами в задню частину тіла.

АЛІАНТИ А ЧЕХОСЛОВАКІЯ.

Американський кореспондент Гай Гікак, який перебував тепер в Чехословаччині, пише до капіталістичної американської преси, слідуюче:

Чехословакія, яка рік тому назад чула ся найщасливішою з усіх країв в Європі, попала тепер в гірке положення.

Рік тому назад я бачив чехословацького міністра закордонних справ, який вертав тоді до Праги з мирової конференції в Парижі з одоволеною міною. Він дівав все, чого тільки бажав, ба навіть більше. Чехословакія стала свободною. Відтак аліанти дали Чехам чотири мільйони Німців від заходу а населення Угорщини від сходу. Словом, дали їм купу Німців, Угорців, Словачків, угорських Українців і Моравців, посадили Чехів на ту купу і сказали: "Маєте тепер, чого хочете, маєте вільний край, отже господаруйте".

Через якийсь час Чехи були так дуже щасливі, що не думали про ніщо інше як тільки про свою новоздобуту свободу. Вони не журилися тим, що їх державна каса була пуста, не обходили їх багато те, що великий і коштовний французький штаб настановив на виправдане чеської армії за чеські гроші, що французькі і інші місії брали підрозліки велику участь в чеській правительстві. Се, по їхній думці, були тільки дрібниці, головним для них було те, що вони чули ся різним народом.

Чехи були не тільки вільними, але також економічно зрівноваженим краєм. Економічно, вони були майже незалежним краєм. Мали врожайну землю, багаті копальні, глибокі поклади вугля, добру транспортацию, великі промислові міста — словом, вони були сильним буферовим краєм.

Через якийсь час реалізація між Англією і Францією о симпатії Чехів, була темою до жартів. Если в Празі появилася англійський поет, то зараз прийшло за ним двоє французьких. Если французський скрипач дав концерт, на котрий президент Масарик, божествен, то Лондон вислав за раз цілу оркестру. Коли англійський університет пропонував виборним чеським студентам дешеві курси, то Сорбон в Парижі пропонував їм ще дешевші. Французькі і англійські учителі старали ся о привілей наукуванню своєї мови до тієї ступеня, а зарозом зменшуючи винагороджене за ту науку, що спритний Чех міг навчитися ся котрої будь з тих двох вав майже даром.

Англієйські і французькі відзначення прямо з мішка спалили ся на чеських офісирів і урядників.

Тепер жост і рахунок французької і англійської приязни стає ся для Чехів перерахуванням. Перше потрясене дістали Чехи тоді, коли Лойд Джордж заявив в англійському парламенті, що буде настоювати на Чехів, щоб вони розпочали офензиву проти совітської Росії. Давлене на них Французів ще збільшувало під сим зглядом небезпеку.

Доля, яка звичайно жде в таких випадках на буферову країну, ждала і на Чехію.

Від малого, здорового чеського краю зажадали того самого, що довело до руїни Польщу, не згадуючи вже таких панів як Колчак, Денікін, і Юденіч.

Для французьких і англійських дипломатів така офензива не потягла би за собою більших неприязностей. Для Чехословакії вона означала би більше калік — вона й так має їх вже за багато, — більше влі і сиріт — яких вона має вже 800.000, — більше догві, більшу смертність дітей, більше нужди, голоду, а остаточно або революція в краю, або розбите її із загралиць. Край і так навістив багато численні страйки, а в кількох гірських округах схід

ної часті краю панує вже від кількох тижнів воєнне положення.

Більша частина краю має дуже мало хліба, а друга не має його зовсім вже від мая. Німці в західній а Угри в східній частях готові розпочати розрухи при найменшій нагоді. Над Чехословакією висить безпастанна небезпека наїзду Угрі з полудня. Велика чехословацька армія, яка стоїть уоружена бездіяльно вже майже рік, починає бунтувати ся і говорити про відхід від столиці та допущення її до безпосередньої участі в правительстві. Вудичні демонстрації жовнів, які носять прапори з написями своїх домагань, повторюють ся всюди по більших містах дуже часто. Яка будучина жде Чехословакію, годі тепер сказати, однаке з теперішнього її положення можна вносити, що доля ворожить її досить чорну будучину. А однаке тільки рік тому назад Чехословакія триумфувала свою побіду з так великим задоволенням.

УЧАСТЬ ЖІНОК В СОВІТСЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ.

Петроградський кореспондент бостонської часописі "Крішчен Саенс Монитор" пише слідуюче про вибори до петроградського союзу і участь жінок в тих виборах:

"Жінки брали чинну участь в останніх виборах до петроградського союзу. Вибірчі рапорти подали в петроградській "Правді" говорять, що в перших днях виборів до союзу зістало вибраних 72 жінки. Після совітської системи, жінки голосували в заводських групах, а не в географічних округах, як се звичайно практикує ся в західних краях. Жінки, які працюють в фабриках голосували там разом з мушчинами, ті, що працювали для правительства, голосували в своїх бюрох, а студенти — в своїх університетах. Для тих, що були клясифіковані як "господини" і що не мають жадного сталою місця заняття, визначено спеціальні місця для голосування. "Господини" — говорять "Правда" — віддали 20.000 голосів, вибираючи 48 жінок на депутатів (послів), з котрих 27 було комуністок, 17 симпатичок комуністів, а 4 безпартійні. В додатку до представителюк "господинів" голосуючі жінки в інших заводських групах вибрали 19 комуністок, 2 симпатички комуністів і 2 безпартійні.

Вибори, котрі відбували ся цілий тиждень, а не один день як то звичайно діється в західних краях, дали комуністичній партії величезну переважуючу побіду.

Одна з комуністичних часописей написала так з першого дня виборів:

"Господини і взагалі жінки доказали в сих виборах, що союзи можуть провадити ся і бути контрольовані тільки членами комуністичної партії".

А друга часопись подає: "Сторожі і інші домові працівники відбули свої засідання в палаті, яка колись належала до архикнягині. Було дивним побачити тих людей в таких вигідних оточеннях, а однаке вони чули ся в ній цілковито свободні і голосували однодушно за комуністичною партією".

Коли в двох фабриках робітнички вибрали на своїх представників соціалреволюціонерів і меншевиків, то комуністи висловили їм свою погорду. "Червона Газета" під наголовком "Що говорять господини" подає слідуючий протест одної з їх груп:

"Ми, господини, другого міського округу, який числить 1.500 жінок виборців, зібраві в цілі вибраних своїх делегатів до петроградського союзу, довідавши ся про вибір соціалреволюціонерів і меншевиків в фабриках Нобель і Паль, будучи самі робітничками, висловлюємо робітничкам тих фабрик погорду. Товариші робітнички! Подумайте, кого ви вибрали! На чолі

польської армії стоїть зрадник Пласудський, котрий провадить війну проти російських селян і робітників, нищить промисли і палить цілі міста і оселі. Він вимордував десятки тисяч селян і робітників, а ви ще вибрали подібних йому меншевиків до союзу своїми заступниками? Стид вам, товариші, що помагате панам білої гвардії! Проч за меншевиками і соціалреволюціонерами враз з польською шляхтою! Хай живе новобранний петроградський комуністичний союзи".

При кінці перших шістьох днів виборів, після обчислень поданих в "Правді", вибрано до петроградського союзу 1.312 депутатів, з того було 72 жінки. Після вісток і заяв преси, в склад петроградського союзу буде вхвалити около 1.900 депутатів, з чого буде около 250 жінок. Если вибори будуть укінчені, подам відтак докладно справоздане, а покищо заявляю, що в сей спосіб відбуваються вибори в цілій совітській Росії, де робітнички і селяни обох полів безпосередньо висловлюють свою волю.

ВРАЖІЯ АНГЛІЙЦІ З СОВІТСЬКОЮ РОСІЄЮ.

До Лондону прибув недавно з совітської Росії В. МакЛейн, який перебував там близько три місяці, приглядав ся життю під совітським правлінням і висловив з сего свої враження. В лондонській "Дейлі Геральд" він помістив слідуючу заяву:

"Я був в Росії близько три місяці і в тім часі я мав цілковиту свободу рухів, отже міг студіювати тамошні умовини життя. В Петрограді був я три рази, в Москві вісім тижнів, а був також в місцевостях над Волгою і в других провінціях. Те, що я бачив, зробило на мене глибоке враження. Наші російські товариші доконують просто чуда що до організації і реконструкційної праці. Хаос, який оставив по собі парат, знищене доканане війною, проба реакції відізнати утрачену владу, яка вживала до сего всяких средств, мало не здавали нової системи. Я переконаний, що ніхто инший крім большевиків-комуністів не міг врятувати ситуації, бо не було нікого, хто мав би таку відвагу, витривалість і самопосягнуту енергію і зрозуміле інтересу народних мас, як власне большевики-комуністи.

"Кожний, хто погляне на совітську Росію здоровим оком бачить, що ситуація врятована, але хто докочав сего? Російський народ стоїть солідарно при своїх правителях; ентузіазм мас, висловлюваний комуністичним провідникам, є просто подивляючим.

Навіть в віддалених селах відчуває ся значне революції і малі локальні союзи працюють і будують з такою самою енергією і витривалістю, як се діється і в великих містах.

"Про працю посвячену для науки, знаємо вже багато в Англії, однаке не знаємо ще всего. Спогади про веселих, шалених і співаючих дітей, хлопчиків і дівчаток, будуть одним з найцінніших моїх спогадів з побуту в совітській Росії.

"Що відноситься до війни, то всі всяко переконані про побіду совітської Росії, однаке всі хотіли би досягнути се при найменших жертвах в людях. "Розуміється, що до Англії не має в Росії ніхто довіри і не можна сподівати ся чогось иншого з причини її гіпокрізії. Комуністи є певні своєї побіди. Російський народ готовий умерти в обороні революції, однаке думає, що не знайде на се потреба, бо сподіє ся поможі від пролетаріату цілого світа".

Żołnierz Rewolucyjny".

В Києві виходить під повисшим наголовком польська комуністична часопись. Мото часописи, поміщене на червоному прапорі: "Niech zginie stary podły świat".

ВИДАВНИЦТВО КУЛЬТУРА

Вже вийшла з друку давно пожадана для українських робітників книжка в українській мові під заголовком:

КОРОТКИЙ ВИКЛАД ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Написав А. Богданов, переклав на українську мову М. Д. ЦІНА КНИЖКИ \$2.50

Се є одна книжка з найновіших видань в українській мові. Обіймає около 400 сторін друку великого формату. Кожний, хто лише вміє читати по українськи, повинен її сейчас замовити. Замовлення шліть на адресу:

KULTURA PUBL. CO.

414 EAST 9 ST. — — — NEW YORK, N. Y.

Йоффе.

"Journal de Pologne" подає характеристику особи Йоффе, теперішнього провідника большевицької мирової делегації на місце Данишевського.

Йоффе має 45 років, є середнього росту, з темним волоссям, вусами й бородою, є думачим і інтелігентним виразом лица.

Перед війною він належав до соціалдемократичної партії правого крила. Залюбки Йоффе займав ся економічним питанням, передовсім міжнародними економічними відносинами. З того обсягу він написав навіть кілька наукових праць.

В часі війни він показав ся завзятым антиімлітаристом, виступав остро проти т. зв. соціалістичних патріотів, вів полеміку з Зандервельдом, А. Томасом, Гендерсоном, Шайдеманом і Плехановим. Був також на конгресі в Циммервальді і Кієнталю. Там прийшло до особистого й ідейного порозуміння між ним і Леніном. Йоффе пристає до Леніна і товаришує йому в подорожі через Німеччину а в мая 1917 р. вони прибули до Петрограду. Тут зразу Йоффе був меншевиком, та потім він офіційно перейшов до большевицької партії.

Першу важну роль відіграв як комісар суспільної опіки в раді народних комісарів північної комуні в Петрограді, на чолі якої стояв Зіновев. На вістку, що в губерніях біля Москви змагають ся контрреволюційний рух, большевики перейшли з петроградського Смольного Інституту на московський Кремль, а Зіновев і кількох товаришів лишили ся в царській столиці, щоби взяти в руки комуні в же збольшевізовані маси. Таким чином повстала слава т. зв. "Съверная Комуна".

Йоффе є тепер третій раз провідником большевицької

мирової делегації. Найперше в Берестю 1918 року, а потім був провідником в лотисько-большевицьких переговорах.

Йоффе був першим совітським амбасадором в Берліні. Кели одержав дозвіл німецького уряду, не був заступником при суверенному уряді, але при міністерстві закордонних справ.

На палаті свого посольства казав Йоффе висісти великий червоний прапор, що в Берліні вважали тоді прямо грозою.

Від якогось часу Йоффе був зайнятий в комісаріаті закордонних справ в Москві.

ЕЩЕ ОДИН "УБИТИЙ" ВОСКРЕС.

Недавно укр. чорносотенна преса рознесла була вістку, що большевики убили в Києві "важливого укр. кооператора" Коліуха. Що ся "вістка" була так само сфабрикована, як і всі інші її подібні, свідчить слідуюча новинка у львівській "Вперед" з 19. вересня:

Коліух живе.

Вістка про смерть важного українського кооператора Коліуха в Києві, розстріляного начебто большевиками, оказується ся неправдивою. Маємо певну вістку, що Коліух живе.

Совітсько-Італійський договір.

Союз італійських кооператив підписав економічну конвенцію з представниками уряду совітів. Сей договір обов'язує Італійців піддержувати правильну комунікацію з Росією через Чорне Море. Італійський уряд буде й далі попити старання російських кооператив до часу зновлення дипломатичних взаємин, уліпшене в поштово-телеграфічній комунікації між обома країнами, а також доставити ліків і ткацьких виробів за збіже і сіно.

Замовляйте нову крижочку, що тільки вийшла з друку п. н.

M. E. MERCI

ФАБРИЧНІ РОЗГОВОРИ ПРО ЕКОНОМІЮ

ЦІНА 25 Ц

НАКЛАДОМ "УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ВІСТІЙ"

Віннігер, Ман.

1920.

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard & McGregor Sts., — — — Winnipeg, Man.